

Lausunto Oikeuspalveluviraston ehdotuksesta organisaatorakenteen ja toimipaikkaverkoston muuttamiseksi

KHALL 02.06.2026 § 103
456/00.04.00/2026

Kunnanjohtaja

Oikeusministeriö pyytää lausuntoja Oikeuspalveluviraston ehdotuksesta organisaatorakenteen ja toimipaikkaverkoston muuttamiseksi. Lausuntoaika on 13.5.–11.6.2026.

Oikeuspalveluvirasto on 27.2.2026 tehnyt oikeusministeriölle esityksen Oikeuspalveluviraston toimistorakenteen ja toimipaikkaverkoston uudistamisesta. Esitys koskee Oikeuspalveluviraston organisaatorakennetta, toimistorakennetta ja toimipaikkaverkostoa sekä niihin liittyviä asetusmuutostarpeita.

Esityksen mukaan Oikeuspalveluviraston palvelut järjestettäisiin Manner-Suomessa jatkossa viidessä edunvalvontatoimistossa, viidessä talous- ja velkaneuvontatoimistossa sekä yhdeksässä oikeusaputoimistossa. Ahvenanmaan oikeusapu- ja edunvalvontatoimisto säilyisi ennallaan.

Toimipaikkaverkoston osalta Oikeuspalveluvirasto esittää, että oikeusministeriön asetusta Oikeuspalveluviraston toimipaikoista muutetaan siten, että asetuksessa mainittuja toimipaikkakuntia olisi jatkossa 38. Esityksen mukaan Sotkamo ei sisälly jatkossa asetuksessa mainittaviin toimipaikkoihin.

Esityksen mukaan asiakkaiden vastaanottaminen olisi kuitenkin jatkossakin mahdollista myös muualla kuin asetuksessa mainituissa toimipaikoissa, mikäli palvelutarve sitä edellyttää.

Lisätietoja asiasta antaa kunnanjohtaja Mika Kilpeläinen, puh. 044 750 2111 tai mika.kilpelainen@sotkamo.fi

Kunnanjohtaja
Ehdotus

Kunnanhallitus päättää antaa asiassa alla olevan lausunnon.

Sotkamon kunta edellyttää, että oikeusapu-, edunvalvonta- sekä talous- ja velkaneuvontapalvelujen saatavuus turvataan aidosti yhdenvertaisesti myös pitkien etäisyyksien ja harvan asutuksen kunnissa. Pelkät kirjaukset saavutettavuudesta eivät riitä, vaan palvelujen on oltava tosiasiallisesti saavutettavissa.

Sotkamon kunta katsoo yksiselitteisesti, että Oikeuspalveluviraston toimipaikkaverkon muutokset eivät saa johtaa palvelujen heikentymiseen Sotkamossa tai sen lähialueilla. Kunta pitää ongelmallisena näkemystä, jonka mukaan asetuksen mukaisilta toimipaikoilta ei tarvitsisi saada kaikkia palveluja. Tällainen linja murentaa palvelujen yhdenvertaisuuden ja lisää

alueellista eriarvoisuutta.

Sotkamon kunnan näkemyksen mukaan ainoa oikea tapa turvata palvelujen saatavuus on pysyvä fyysinen toimipaikka Sotkamossa. Vaikka kaikkia palveluita ei tällä hetkellä ole joka päivä saatavilla, vakiintunut sijainti ja palvelun tarjonta-aika ovat toimiva malli.

On tunnistettava, että palvelujen käyttäjissä on merkittävä joukko henkilöitä, joiden asiointikyky, terveydentila, taloudellinen tilanne tai digitaaliset valmiudet ovat puutteelliset tai heikentyneet. Näiden asiakkaiden näkökulmasta palvelujen keskittäminen tai siirtäminen ensisijaisesti sähköiseksi on käytännössä palvelujen saatavuuden kaventamista. Sotkamon kunta korostaa, että digitaalinen asiointi ei voi korvata henkilökohtaista palvelua, vaan ainoastaan täydentää sitä.

Sotkamon kunta edellyttää, että palvelujen järjestämismalli kuvataan jatkovalmistelussa täsmällisesti ja sitovasti. Epämääräiset kirjaukset palvelujen "järjestämisestä" korvaavalla tavalla eivät riitä, jos samalla jätetään avoimeksi, missä ja miten palvelut todellisuudessa tuotetaan. Mikäli Sotkamaa ei sisällytetä asetuksen mukaiseen toimipaikkaverkkoon, vaarana on palvelujen saatavuuden heikkeneminen, epävarmuus palvelujen jatkuvuudesta sekä epäselvyys vastuunjaosta.

Saavutettavuutta arvioitaessa on huomioitava tosiasialliset olosuhteet: pitkät etäisyydet, rajallinen julkinen liikenne, ikääntyvä väestö sekä kasvava tarve henkilökohtaiseen palveluun. Näiden tekijöiden sivuuttaminen päätöksenteossa on vakava virhe ja osoittaa puutteellista ymmärrystä harvaan asuttujen alueiden erityisolosuhteista.

Sotkamon kunta pitää välttämättömänä, että oikeusministeriö ja Oikeuspalveluvirasto varmistavat ennen päätösten toimeenpanoa, ettei suunniteltu organisaatio- ja toimipaikkaverkon muutos johda palvelujen tosiasialliseen heikentymiseen. Pelkkä lupaus seurannasta ei riitä, vaan vaikutukset on arvioitava ennakkoon ja riskit ehkäistävä.

Sotkamon kunta korostaa, että valtion palveluverkkoa tulee tarkastella kokonaisuutena. Erilliset, alueellisesti heikentävät ratkaisut eivät ole hyväksyttäviä. Ne rapauttavat paitsi palvelujen saavutettavuutta myös kansalaisten luottamusta julkiseen hallintoon kaikilla tasoilla.

Kunnanhallitus
Päätös

Kunnanhallitus hyväksyi yksimielisesti kunnanjohtajan ehdotuksen.

Tiedoksi

Oikeusministeriö/lausuntopalvelu.fi